

Krigsskat udstiller et af de største problemer i dansk politik

Børsen den 5 februari 2025

I dansk politik har man indset, at der er behov for væsentligt større forsvarsudgifter i de kommende år.

Som en løsning spøger på Christiansborg en kombination af en såkaldt 'krigsskat' og en reduktion af det finanspolitiske råderum. Også uden for Christiansborg nævnes krigsskat, bl.a. Fagbevægelsen har her i avisen advokeret for en krigsskat

Diskussionen om en krigsskat synliggør et alvorligt problem, der har eksisteret i dansk politik i flere år: Ingen ønsker øjensynligt at prioritere det offentliges udgifter.

Selve debatten besværliggøres endda af, at regeringen nægter at dele Finansministeriets beregninger af det frie råderum.

Situationen minder om midten af 1830'erne, da det offentlige budget var en statshemmelighed. De nyindførte stænderforsamlinger – Danmarks første folkevalgte forsamlinger – kritiserede regeringen voldsom og tvang den til at offentliggjorde de offentlige udgifter i Kollegialtidende 30. december 1837.

Oppositionspolitikere såvel som almindelige borgere kunne for første gang se klart, hvad den danske stat brugte penge på, og hvordan udgifterne blev finansieret. Resultatet var, at regeringen blev presset til at skære ned og prioritere borgernes skattepenge mere omhyggeligt end før.

Det skræmmende i situationen i dag er, at der næsten ingen diskussion er af, hvad det offentlige egentlig skal lave. Forventningen på Christiansborg er, at det skal lave alt, og at udfordringen kun ligger i at indkræve nok skat fra borgerne.

Det var netop den situation, danskerne reagerede på for snart 190 år siden, og grunden til at oppositionen til kongens regering styrkedes.

De store forsvarsudgifter de kommende år udfordrer danske politikeres afvisning af prioritering, selvom deres funktion i et demokrati lige præcis er at prioritere, hvilke opgaver det offentlige kan og skal løfte.

Spørgsmål om omfanget og strukturen af de offentlige udgifter kan man have en lang debat om, men den kan ikke føres uden konkret information om, hvor store de offentlige udgifter er, og hvor store de overhovedet kan blive uden at skære for meget af danskernes privatforbrug.

Det er derfor ikke blot et demokratisk, men i høj grad også et økonomisk problem, at prioritering ikke er en debat, danske politikere vil have.

Ønsket om fortsat vækst i alle aspekter af det offentlige er på langt sigt urealistisk, bliver stadig sværere og dyrere at finansiere og tynger en allerede svag produktivitetsudvikling.

Christiansborg skulle måske minde sig om, hvad der skete i 1800-tallet, da regeringen gav efter, informerede om sin egen finanspolitiske inkompetence og rettede ind og slankede det offentlige efter borgernes ønsker.

I tiåret før reformen voksede dansk økonomi 0,5 pct. om året. I tiåret efter nåede væksten for første gang nogensinde et moderne niveau på 2 pct. om året.

Dansk historie viser, at der er behov for en reform, der er personligt pinlig for politikerne, men gør alle danskere rigere.

Christian Bjørnskov